

Spørgeskemaundersøgelse af intensivpersonalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen

Aabenraa Sygehus Intensivafdelingen

Antal udleverede spørgeskemaer: 61
Antal besvarede spørgeskemaer: 42
Besvarelsesprocent: 69%

Indledning

Som ét af flere elementer i arbejdet mod forøgelse af antallet af donationer i Danmark er der oprettet regionale donationskorps. Donationskorpset for Region Syddanmark udgør et af disse korps, og herfra gennemførtes der i perioden december 2008 – februar 2009 en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige personaler på intensivafdelingerne i regionen.

Formålet med undersøgelsen var to-delt; 1) at kortlægge personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen mhp. at anvende resultaterne i et planlagt uddannelsesforløb, som tilpasses den enkelte afdeling, 2) at udgøre en statusmåling for personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen før ny-organisering- og uddannelsesprojektet gennemførtes i perioden marts 2009 – februar 2010. Efterfølgende gennemføres en opfølgende spørgeskemaundersøgelse mhp. at kortlægge eventuelle effekter af projektet på intensivpersonalets viden, holdninger og vurderinger.

Denne afdelingsrapport udgør én af i alt otte afdelingsrapporter for Region Syddanmark, hvor resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen er separeret ud for hver afdeling. Foruden disse er yderligere udarbejdet en fælles dokumentationsrapport indeholdende resultaterne fra samtlige otte afdelinger samt det overordnede resultat for Region Syddanmark som helhed samt en kortere og verbal bearbejdet sammenfatning. Disse kan downloades fra DCO's hjemmeside: www.organdonation.dk

Det regionale donationskorps for Region Syddanmark består af overlæge & projektleder Jane Linnet OUH; anæstesioverlæge Karsten Bülow, OUH; transplantationskoordinator, sygeplejerske Annette Boe og nøgleperson, sygeplejerske Mette Bruun Mortensen. Gruppen har gennemført spørgeskemaundersøgelsen i samarbejde med lektor Eva Draborg, Syddansk Universitet, IST – Sundhedsøkonomi. Spørgsmål eller kommentarer til spørgeskemaundersøgelsen kan rettes til projektleder Jane Linnet på jalin06@gmail.com, tlf. 28 45 09 41 eller Eva Draborg på edrabor@health.sdu.dk, tlf. 65 50 30 65.

Deskriptivt om respondenterne

Kønsfordeling (spørgsmål 1)

Køn	Antal	%
Mand	9	21
Kvinde	33	79
I alt	42	

Aldersfordeling (spørgsmål 2)

Gennemsnitsalder	44,9 år
Minimumsalder	27 år
Maksimumsalder	57 år
I alt	42

Faglig baggrund (spørgsmål 3)

	Antal	%
Læge – neurokirurg	0	0
Læge - anæstesilæge	9	21
Læge – andet	0	0
Sygeplejerske	30	71
SOS-assistent	3	7
Sygehjælper	0	0
I alt	42	

Erfaringsgrundlag med intensivbehandling (spørgsmål 4)

Gennemsnitlig anciennitet med intensivbehandling	11,6 år
Minimumsanciennitet	1 år
Maksimumsanciennitet	31 år
I alt	42

Funktion som nøgleperson på organdonationsområdet (spørgsmål 8)

	Antal	%
Ja	4	10
Nej	38	91
I alt	42	

Erfaring med organdonation

Erfaringsgrundlag med organdonation (spørgsmål 12, 15 & 16)

	Ja		Nej		Husker ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Professionel erfaring med organdonation?	26	62	15	36	1	2	42
Professionel erfaring med samtale med pårørende om organdonation?	15	36	27	64	0	0	42
Privat/personlig erfaring med organdonation?	7	17	35	83	0	0	42

Antal organdonationer, respondent har medvirket til (spørgsmål 13)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

Gennemsnitligt antal donationer	5,6
Minimumsantal donationer	1
Maksimumsantal donationer	40
I alt	25

Situationer, hvor tanken om mulig organdonation almindeligvis opstår (spørgsmål 17)

	Antal	%
Ved hver svært traumatiseret patient	15	36
Ved hver pt. med svær hjerneblødning	20	48
Når patientens pupil dilatere op	11	26
Tanken opstår sjældent/aldrig	8	19
Andet tidspunkt	7	17
I alt	42	

Andet tidspunkt, hvor tanken om mulig organdonation opstår (uddybning af spørgsmål 17)

- Læser om personer som donorer
- Når der akut kommer pt. som allerede ved indlæggelsen viser tegn på at være hjernedød
- Når en patient har tiltagende intrakranielt tryk efter initial behandling
- Når en person erklæres hjernedød
- Når hjernedød nævnes
- Når man i teamet kommer til erkendelse af en behandling er ved at blive udsigtsløs
- Uden intensiv kontakt kommer jeg ikke i kontakt med organdonorer

Personlige erfaringer med organdonationsforløb (spørgsmål 14)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

	Antal	%
Svært at spørge de pårørende	15	60
Svært at passe patienterne	4	16
Psykisk hårdt	10	40
Meget tidskrævende	12	48
Ikke sværere end anden intensiv behandling	8	32
Går ofte uden problemer	4	16
I alt	25	

Faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (spørgsmål 18)

	Antal	%
Personalets negative indstilling	10	24
Personalets manglende kompetencer	28	67
Manglende mulighed for opløbsangiografi	16	38
Utryghed ved samtale med pårørende	8	19
Hensyn til de pårørende	9	21
Sengekapaciteten	5	12
Tid/mængde af opgaver	13	31
Ressourcer generelt	10	24
Andet	11	26
I alt	42	

Andre faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (uddybning af spørgsmål 18)

- De fysiske rammer for overvejelser/samtaler/opstart til et forløb – manglende neurologer
- Har i min korte tid på intensiv ikke oplevet et tilfælde, hvor donation var på tale. Kan derfor ikke besvare skema
- Ingen mulighed for neurol. tilsyn mht. hjernedødsundersøgelse
- Manglende neurologisk back-up
- Manglende rutine i processen. Vi har ikke mange potentielle donorer blandt vores patienter
- Manglende kendskab til hvordan man kan donere fra et mindre sygehus
- Nej
- Perifert sygehus uden neurologi
- Svært at få neurologisk tilsyn
- Ukendte procedurer og ukendte kontaktpersoner
- Ved ikke

Professionel viden om organdonation

Viden om organdonation (spørgsmål 19-22)

	Ja		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Haves manual til brug ved organdonation i afdelingen?	30	79	1	2	7	18	38
Kender du ét eller flere tegn på, at en patients hjerne er ved at dø?	42	100	0	0			42
Ved du, hvem der kan kontaktes for hjælp til at stille hjernedødsdiagnosen?	37	90	4	10			41
Ved du, at det til tider er nødvendigt at supplere hjernedødsundersøgelsen med en opløbsangiografi?	22	52	20	48			42

Viden om organdonation (spørgsmål 23-25)

	Ja, helt afgjort		Ja, men er til tider/lidt i tvivl		Nej		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Ved du, til hvem man melder en organdonor?	14	36	16	41	9	23	39
Har du kendskab til tidsforløbet i en organdonation?	14	34	12	29	15	37	41
Ved du, hvilke organer, der kan udtages?	20	48	19	45	3	7	42

Kendskab til principper for donorterapi/pleje (spørgsmål 27)

	Antal	%
Ja, fuldt ud	6	15
Ja, i hovedtræk	17	42
Nej, jeg ved ikke nok om dette	16	39
Jeg arbejder ikke med donorterapi	2	5
I alt	41	

Emner, man mener det kan gavne at få mere viden (spørgsmål 44)

	Antal	%
Identifikation af mulige donorer	31	74
Hjernedødskriteriet og juridiske aspekter	29	69
Pleje og behandling af donorer	33	79
Information og støtte til pårørende	32	76
Transplantationskoordinatorernes opgaver	25	60
Nøglepersonernes opgaver	27	64
Resultater af transplantationer i Dk	26	62
Dansk Center for Organdonations funktion	21	50
Andet	2	5
I alt	42	

Andre emner man mener, kunne være gavnlige at få viden om (uddybning af spørgsmål 44)

- Altid godt at få opfrisket sin viden
- Jeg har ikke med intensivpatienter at gøre og skal derfor altid læse op på proceduren, hvis jeg skulle blive indblandet alligevel

Oplevede kompetencer på organdonationsområdet

Andel, som mener at være kompetent i følgende situationer..... (spørgsmål 35-43)

	Ja, helt afgjort		Ja, men jeg er til tider/lidt i tvivl		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
Når det skal vurderes om en patient kunne være en mulig organdonor?	6	15	20	50	14	35	0	0	40
Når et muligt organdonationsforløb, skal igangsættes?	3	8	23	58	14	35	0	0	40
Når transplantationsteamet skal kontaktes ved en mulig donor?	11	27	16	39	14	34	0	0	41
Når du skal bringe spørgsmål om organdonation op overfor pårørende?	7	18	16	40	17	43	0	0	40
Når du skal forklare pårørende om hjernedøden?	9	23	20	51	9	23	1	3	39
Når du skal forklare pårørende om organdonationsprocessen/ forløbet?	7	18	12	31	20	51	0	0	39
Når du skal bede de pårørende om at træffe beslutning om organdonation?	5	13	19	49	15	39	0	0	39
Når du skal støtte de pårørende ved et donationsforløb?	9	22	21	51	10	24	1	2	41
Når en organdonor skal plejes?	12	30	19	48	9	23	0	0	40

Holdninger til organdonation

Personlig holdning til organdonation (spørgsmål 9)

	Antal	%
Overvejende positiv	28	67
Uafklaret	9	21
Overvejende negativ	3	7
Har ikke taget stilling	2	5
I alt	42	

Vil personligt selv donere et eller flere organer efter døden? (spørgsmål 10)

	Antal	%
Ja, alle organer	14	33
Ja, udvalgte organer	8	19
Er ikke fuldt afklaret	12	29
Nej	7	17
Har ikke taget stilling	1	2
I alt	42	

Personlig holdning til forslag om formodet samtykke (spørgsmål 11)

	Antal	%
Positiv	26	63
Negativ	12	29
Har ingen holdning	3	7
I alt	41	

Vil af personlige årsager bede om fritagelse for at passe en donor (spørgsmål 28)

	Antal	%
Ja, helt afgjort	2	5
Ja, måske	2	5
Nej	37	88
Ved ikke	1	2
I alt	42	

Kontakt med pårørende

Kontakt med pårørende (spørgsmål 29-31)

	Ja, som regel		Ja, men ikke altid		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Mener du, at det er en god idé at pårørende overværer hjernedødsundersøgelsen af en mulig donor?	11	27	16	39	7	17	7	17	41
Giver I - efter organudtagning – besked til de pårørende om hvilke organer, der er brugt?	2	5	3	8	1	3	34	85	40
Tilbyder I de pårørende samtale efter <i>organdonation</i> ?	5	13	1	3	4	10	30	75	40

Hvordan skal personalet forholde sig til organdonation i samtale med pårørende? (spørgsmål 32)

	Antal	%
Skal være positive	6	15
Skal være neutrale	32	82
Skal være negative	1	3
Ved ikke	0	0
I alt	39	

Organdonation i dagligdagen på afdelingen

Anmodes de pårørende til mulige donorer om stillingtagen til organdonation? (spørgsmål 45)

	Antal	%
Ja, næsten altid	1	3
Ja, til tider med ikke altid	6	15
Sjældent	16	40
Nej, aldrig	5	13
Ved ikke	12	30
I alt	40	

Hvor højt er organdonation prioriteret på respondentens afdeling? (spørgsmål 46)

	Antal	%
Meget højt	0	0
Højt	2	5
Ikke så højt	17	41
Lavt, vi taler næsten aldrig om det	14	33
Ved ikke	9	21
I alt	42	

**Når transplantationsteamet kontaktes, får du den forventede hjælp og vejledning? (spørgsmål 26)
(betinget af tidligere kontakt til transplantationsteam)**

	Antal	%
Ja, helt afgjort	7	78
Ja, til tider	2	22
Nej	0	0
I alt	9	

Vil man få tilstrækkelig hjælp fra kolleger, hvis man skal passe en donor? (spørgsmål 49)

	Antal	%
Ja, absolut	23	61
Måske	12	32
Nej	2	5
Ved ikke	1	3
I alt	38	

Efter organdonation (spørgsmål 33-34)

	Ja, ofte		Ja, til tider		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Vurderer du, at der - efter en organdonation på jeres afdeling – er brug for en debriefing af forløbet?	17	43	11	28	2	5	10	25	40
Vurderer du, at der - efter en organdonation – er brug for opfølgende samtale med de pårørende?	20	53	6	16	1	3	11	29	38

Vurdering af den nuværende organisering i afdelingen

Vurdering af personalebemanding (spørgsmål 47)

	Tilstrækkeligt personale		Ikke tilstrækkeligt personale		Antal personale har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Personalebemanding i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	13	33	10	26	3	8	13	33	39
Personalebemanding i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	8	21	14	36	3	8	14	36	39
Personalebemanding i weekends, hvis en donor skal passes?	8	21	12	32	3	8	15	40	38

Vurdering af afdelingens fysiske indretning og størrelse (spørgsmål 48)

	Passende		Ikke tilstrækkeligt med plads		Den fysiske indretning har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Fysiske indretning og størrelse i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	19	49	9	23	2	5	9	23	39
Fysiske indretning og størrelse i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	18	46	10	26	2	5	9	23	39
Fysiske indretning og størrelse i weekends, hvis en donor skal passes?	18	46	10	26	2	5	9	23	39

Fremtidsperspektiver

Vurdering af om følgende kunne ændre på antallet af organdonorer..... (spørgsmål 50-54)

	Ja, absolut		Ja måske, men ikke i væsentligt omfang		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
... der indføres "formodet samtykke"?	21	53	10	25	1	3	8	20	40
... personalet på intensivafdelinger blev pålagt en positiv attitude overfor organdonation i samtaler med pårørende?	3	8	15	39	12	31	9	23	39
... afdelingen blev kompenseret økonomisk for udgifter til organdonationsforløb?	6	15	10	26	11	28	12	31	39
... afdelingen fik tilført yderligere sengekapacitet?	7	18	8	21	15	39	9	23	39
... afdelingen fik tilført yderligere personaleressourcer?	8	21	11	28	10	26	10	26	39

De største oplevede barrierer for organdonation i afdelingen (spørgsmål 55)

	Antal	%
Utilstrækkelig opbakning fra ledelsen	0	0
Negativ holdning blandt personalet	0	0
Manglende opmærksomhed på mulige donorer	26	63
De sjældne donationer gør arbejdet er uvant	31	76
Mangel på intensivpladser	10	24
Mangel på plejepersonale	10	24
Mangel på læger i den enkelte situation	8	20
Plejepersonalet føler sig ikke kompetente	16	39
Lægen føler sig ikke kompetent	12	29
De pårørende ønskede ikke donation	6	15
Hensyn til de pårørende	4	10
Ved ikke	4	10
Andet	6	15
I alt	41	

Andre barrierer for organdonation (udbygning af spørgsmål 55)

- Elendige pårørende-lokaliteter
- Manglende potentielle organdonorer
- Manglende struktur, ingen *****behandling
- Mangler mulighed for neurologisk vurdering
- Patientprofilen passer ikke til donorprofilen i min klinik
- Pt. er ofte flyttet til OUH inden det er aktuelt

Generelle kommentarer:

Jævnligt besøg af "fagfolk" ville være gavnligt.

Det kunne være dejligt med en Kvik-guide i tilfælde af behov for at rådspørge sig hos mere kompetent personale på OUH-

I forstår ingenting om døden og at dø.

Desværre.....

Sjælden bor ikke kun i hjernen, men i hver celle.

De fysiske rammer for pårørende er utilstrækkelige. Samtaler kan ikke foregå uforstyrret. Der er ikke lokaler til pårørende kan være alene for at drøfte situationen.

Vi arbejder på Aabenraa Sygehus, hvor der er langt til nærmeste universitetshospital, så vi taler faktisk aldrig om mulig organdonation, på trods af, at vi er et akutsygehus.

Kunne være spændende at blive mere opmærksomme på det og kunne sætte organdonationsforløb i gang.

I vores afsnit er der ikke fokus på organdonation.

Kunne være nyttigt at diskutere personalets egen holdning til organdonation.

Den situation, jeg oplevede på sidelinien, var en god oplevelse. Det virkede meningsfuldt at donorer og pårørende kendte pt.'s holdning til organdonation. Det virkede meget professionelt

Det er yderst sjældent at vi får mulige donorer. I de 4 år jeg har arbejdet på intensiv, har der i mine vagter været 1, og da ønskede familien ikke at donere.

Som perifert sygehus har jeg oplevet problemer med at stille diagnosen hjernedød, idet det er meget svært at få kvalificeret læge til at rejse til os for at udføre os.

Det opleves som uprofessionelt at praktiske forhold skal skabe usikkerhed i et muligt organdonationsforløb.

De etiske aspekter for donor og familie forudsætter et professionelt forløb (ressourcer – speciallæger) og også tidsmæssigt et rimeligt forløb af hensyn til donorplejens opstart.